

A szlovák gazdaság szárnyalásának titkairól

– beszélgetés Ivan Mikloš volt szlovák pénzügyminiszterrel –

– *Hogyan alakult Szlovákia gazdasági és politikai helyzete az elmúlt nyolc esztendőben, melyek voltak azok a lépések, amelyek lehetővé tették az ország átalakulását?*

– 1998-ig a szlovákiai belpolitikai helyzet elég polarizált és zilált volt. Az ország nemzetközi megítélése sokkal rosszabb volt, mint tényleges helyzete. Ami akkor történt, nem volt egyéb, mint azoknak az embereknek a mobilizálása, akik elégedetlenek voltak a helyzettel, és változásokat akartak. A változás erőforrásai az ellenzéki pártok, polgári társulások, a média és főleg a városi lakosság, a fiatalok, a tanult rétegek voltak. Minden rosszban van valami jó, tartja a mondás. Azok a negatív események, amelyek 1998-ig történtek, arra voltak jók, hogy megmozgatták a társadalmat, s hozzájárultak a meciarizmus felszámolásához, valamint a reformok megteremtéséhez. A második fontos momentum az volt, hogy a 2002-es választások után a jobbközép pártok a gazdasági programokat illetően meglehetősen egységesnek mutatkoztak. Képesek voltak megvalósítani azokat az elképzeléseket, amelyekben megállapodtak.

– *Ezek a politikai feltételek voltak. Hogyan lehet ezeket a gazdaság átalakítására felhasználni?*

– A politikai változás elengedhetetlen feltétele volt terveink megvalósításának, hiszen annak, aki a reformokat végre akarja hajtani, hatalommal és hatáskörrel kell rendelkeznie. A másik feltétel az, hogy legyen egy vízió, elképzelés a programról s a megvalósítás módjáról. A harmadik s talán az egyik legfontosabb tényező az akarat, bátorság a szükséges lépések megtételéhez. 2002 és 2006 között sikerült ezeket az alapfeltételeket megteremteni. Az eredmények szemmel láthatóak lettek, a gazdaság folyamatosan fejlődött és fejlődik, egészséges, és ez a fejlődés tartható is. Valamennyi gazdasági mutató kedvező, s először történt meg, hogy a választásokat követően nem kellett takarékosági intézkedéseket bevezetni. A derékszj meg húzásával járó költségek, amelyek mindig a lakosságot terhelik, bizonyos mértékben természetesen volnának, de általában eltűnnek őket. Néhányan úgy vélekednek, hogy nagyon nagy árat fizetünk ezekért a reformokért, de sze-

rintem ez nem igaz, hiszen 2002 óta a reálkereset folyamatosan növekszik. Ez az ellentét a valóság és annak megítélése között mindenütt jelen van, a keményebb reformoknál szinte természetes.

– *Az elmúlt nyolc év alatt 11 milliárd eurónak megfelelő beruházás érkezett Szlovákiába, az ország viszonylag olcsón jutott hitelekhez és támogatásokhoz. Van ennek valami technikája, kapcsolatrendszere, titka?*

– Annak, hogy a beruházóknak Szlovákia vonzóvá vált, az a titka, hogy nagyon jó vállalkozói környezetet teremtettünk, főleg a reformoknak köszönhetően. Minőségi, színvonalas és viszonylag olcsó munkaerővel rendelkezünk, és még most is sok a szabad kapacitás. Ezenkívül fontos, hogy az EU tagjává vált az ország. Sokat számít a reformokat illetően, hogy milyen imidzset, milyen marketinget teremtünk az országnak. Szlovákiáról az a kép alakult ki a médiának köszönhetően, hogy itt nagyon rossz volt a helyzet, de sikerült megváltoztatni. Ezt pedig mindig örömmel fogadják. Hála a reformoknak és az egykulcsos adónak, Szlovákiát többen az egyik legsikeresebb országnak minősítik, és ez természetesen megalapozta azt, hogy a beruházók előszere-ttel jönnek hozzánk.

– *Végig érezte a politikai támogatást a háta mögött?*

– Alapjában véve igen, de ahogy múlt az idő, bizonyos mértékig csökkent a támogatás. Ez is azt igazolja, hogy a reformokat a kormányzati időszak első felében

kell elkezdni. De a kormányprogram gazdasági része alapján véve egységesítette a pártokat, és mindegyik kormánypárt tudott azonosulni vele. Ha ez nem történt volna meg, akkor nem tudtuk volna a reformokat végigvinni, hiszen a politikai nyomás és az elégedetlenség nagyon erős volt.

– *Kialakult-e egy olyan gazdasági és menedzser-réteg, amely ezt a gazdaságpolitikát támogatta?*

– Itt is nagyon jelentős változás történt.

1998-ig a munkaadók szövetségében idejétmúlt gondolkodású menedzserek voltak. Legtöbbször közülük még a kommunista gazdaság vezetői voltak, illetve azok a privatizálók, akiknek Mečiar adta oda az állami cégeket. Ennek a szövetségnek megújult az ereje, más lett a pozíciója. Ma már létezik egy új intézmény is, a Munkaadók Országos Uniója, amely sokkal erősebb és hatékonyabb, mint az előző, és a reformokat is támogatja. Ami a szakszervezeteket illeti, kormányzásunk nyolc éve alatt hatékonyságuk és szerepük jelentősen csökkent, elsősorban azért, mert politizálásukkal a kormány alkotmányos lehetőségeit akarták korlátozni. Ezt mi egyértelműen visszautasítottuk, meghatároztuk a szociális párbeszéd határát, és kijelöltük a valós helyüket.

– *Ezek szerint kialakult valamiféle egység a kormány, a munkaadók és a munkavállalók között.*

– Igen, a tripartitás működött, és a beruházók ezt respektálták.

– *A mostani helyzetben meddig maradhat fenn az egyensúly? Lát-e változásokat a politikában?*

– Nem tudom megmondani, hogy ez az egyensúly meddig tartható fenn, a változások a költségvetésben, illetve az euró bevezetésében fognak tükröződni. Az egyik probléma az, hogy a kormány kijelentette, hogy 2009-ben be akar lépni az eurózónába, ugyanakkor

Módos Péter, Ivan Miklóš és Szigeti László a pozsonyi találkozón

a programja számos olyan ígéretet tartalmaz, amely szétzúzhatja a költségvetést. A másik gond, hogy a reform néhány elemét törölni akarják, de legalábbis le akarnak faragni belőlük. Bele akarnak nyúlni az adórendszer, a nyugdíjrendszer, a munkatörvénykönyv és az egészségügy reformjába. Ezek közül egyiket sem lehet teljesen megszüntetni. Azt, hogy az esetleges módosításokkal mire mennek, nem tudom. Az biztos, hogy az elért eredmények alapján a szlovák gazdaság a következő években is erőteljes fejlődést fog mutatni, függetlenül attól, hogy mit fog a Fico-kormány tenni. A probléma inkább a közép- és a hosszú távú horizont, s az, hogy elmulaszthatnak bizonyos lehetőségeket. Ha az új kormány a folytonosságot képviselné, akkor Szlovákiának megmaradna az esélye arra, hogy gyorsabban fejlődjön, mint a szomszédos államok, és bizonyos vonatkozásokban az ír példát követhetné. Ennek az időszaknak ez az alapvető kérdése gazdasági vonatkozásban.

– *A nemzetiségi incidensek befolyásolják a gazdasági helyzetet?*

– Rövid távon, közvetlenül nem, hosszú távon igen. Ezek a konfliktusok ronthatják az országról kialakult képet, aminek kedvezőtlen hatása lehet a beruházásokra és a gazdaságra.

Módos Péter